

2012

В 1587

НА НОВИЙ ШЛЯХ!

ЗБІРНИК ПОВІСІЙ

Уляни Кравченко.

~~~~~ 22

Накладом Івана Франка.

ЛВІВ

1891.

З друкарні товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

с. 359541

B-1587

010K

Збірка М. С. ВОЗНЯКА

Володимир Дорошенко

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И- 35 804

И.34575

На новий шлях!

Бди о сестро, смілий лет звертаєш?
Є новий шлях! А чиж то ти незнаєш,
Що там тя холод самоти пройме?
Покинь новий, на втоптаний звернися,
Забав і сплетень кормом лиш кормися,
А то тя „світ“ — ледащою назве.

— Ледащою? І за що? — ти питаєш.
За те, що духом світ весь обнимаєш,
Що хто лиш чоловік — для тебе брат.
Що серце красшої всім прагне долі,
Що бунту повне против самоволі,
Що людські рани всі його болять.

Покинь ті божі, ясні ідеали,
Що в твоїм біднім серці запалали,
Покинь для спільного добра свій труд!
А ні, то погорді сучасних судом,

Жий для ідей, працєю кровавим трудом,
Віддай усе, усе за рідний люд.

Та сли крім жертви й сліз єму нічого
Ти не несеш, то розчаровань много
Зазнаєш, і пропадеш у журбі.
І заким тіло ляже ще в могилу,
Душа утратить одіж сніжнобілу
І віру чисту в лютій боротьбі.

Не сліз потрібно, щоб ставать до бою!
Не сльози — силу й жар возьми за зброю,
Ту силу, що любов у груди лє,
Той жар, щоб думи в діло осущати,
Ту міць, щоб з злом боротись, а прощати
Все, чим тебе невіжа й злоба бє.

Ту міць, щоб вірить в правди світ, і ждати,
І йти на труд без слави, без заплати,
Як сонце й дощ працюють по лугах,
Як роси ті на пушинки дрімучі
Падуть, щоб квіти з них розвить пахучі.
Сли маєш тільки сил, то йди на новий шлях!

Жіноча доля.

I.

Жінки — невольниці звичайів темні.
 Вони приймають болі, труди земні
 В нетямі; серед сліз, невіжі хмар
 Мов Атлас той підносять свій тягар.
 Се кар'ятіди — сильні, бо з каменя,
 В єї основах землю підпирають...
 Вониж в тій груді без знаття проміня
 Чутя всю святощ зберегати мають?
 Житє без просвітку, і біль и труди —
 А щож їх скарбом в чорну хвилю буде?

II.

На світі сонце, воля, радість, рух,
 Встають держави й гинуть, а твій дух
 Кружить при тім, котрому ти віддана,
 В тісних границях хатки чи палати.
 Твій світ — колиска малого дитяти,
 Твій рай — домівка твого мужа-пана.
 Тобі муж правом, милує й карає.
 За чари розкошів на груді гарні
 Перлові шнури віша та янтарні.
 З очей твоїх душа щоб не ясніла!
 Ти сильна — духа сном, красою тіла.

Не думка в тілі тім, лиш серця страсть,
 Що розуму збудитися не дасть.
 Над скарбами й рабами ти княгиня —
 І в клітці золотій — сама рабня.

III.

Минув той час, коли тягар життя
 Дикар, пастух клав на плече рабині;
 Минув і той, коли мов цвіт, дитя,
 Була-сь забавков, ждала милостині;
 Минув і той, як в перве до бутя
 Розвивши крила вольнії, орлині
 Ти йшла в нетямі, звільнена з упругу,
 Та ще без ціли, ворогам в наругу.

Минув неволі час і блуканини...
 Покинь тепер наріканя, ділай!
 Стань сильна і свідуща прав людини,
 До жнива стань і з нив снопи збирай!
 В твоїх руках твоє й всеї родини
 Добро і воля й ясний щастя рай.
 Лиш перша стань там, де в житє з віддали,
 З пісень блискучих вводять ідеали.

Хоч тиха, ніжна, мов та Антігона,
 Стань в бій намащена хрїзмом любви,

Та, як вона, на дні свого лона
 Непобориму твердість хорони —
 Житєм за правду стать. Як та Креона,
 Так світ увесь тоді побореш ти.
 Борцем за правду і краси вітхнієм
 І в світа стужі теплим будь промінєм!
 Руденко 1886.

Не рвись в будуще!

I.

Чомуж так рано, пушінку дрозачий,
 З брилянтів строю, з жемчугів роси,
 З коронок мглистих вихиливсь єси,
 Щоб скорше стрів тя сонця луч горячий?

О необачний! Жар єго палячий
 В цвіт розівє тя, але й чар краси
 Та пахоців розвіє, тканку мгли
 Порве, і лишить звялий цвіт терплячий.

Не квап ся долі на зустріч, ніжненький!
 Чим хутше сонця світ тобі зійде,
 Тим хутше й згасне промїнь той ясненький.

Не вздержиш сонця! Скоро раз розтліє,
То йде в зеніт невпинно, золоте,
Відтак знижаєсь, гасне і темніє...

II.

Сестричко, чом в житя весні вкриваєш
Лице снів тужних мглою, сліз росов?
Ти недовольна юних днів красов,
Сама не знаєш ще, за чим зітхаєш.

На зустріч долі серцем вибігаєш — —
Вона прийде, те сонце, та любов,
Прагнущою стрінеш єї душов,
Сни щезнуть; те, за чим тужила, визнаєш.

В полудня жарі рожі цвіт привяне,
І з срібних блисків тканий житні май
Стемніє, сестро, — жаль лиш серцю стане.

Не рвись в будуще тужними гадками!
Любви переддень, то весь щастя рай,
В котрім колись витати-меш згадками.

Жіноче призванє.

В хідьбі жита щасливих я минаю.
Мій труд і слово для людей робучих,
Їїх я сестра, для них я рада жити.

Чим більше бачу їїх в грижі живучих,
Тим більш люблю, щирійше припадаю,
Щоб їм ярма їїх ваготу влекшити.

Коли на лицах слід турботи бачу,
І бачу, як чолó, мов цвіт росою,
Кровавим потом бій жита вкриває —

О, хоч душа тріпочесь, я не плачу;
Похилим радаб сил додаты, спокою,
Як сонце свіжість в вялий цвіт вливає.

Чи ж маю сумнівом тоску збільшати
В тих, у котрих в душі сліди порили
Неволя, пута, мов потоки в полю?

Чи ж маю підривать зневірем сили
Тих, що жадають праці, хліба, хати?
Тим, що ридають, глумитись з їїх болю?

О, ні! Я вірю, що в груди наболілу
 Стиск любих рук влива відради чари,
 Сердечне слово збуджує надії,

В прибитих — душу збуджує зомлілу
 І скорбних дум з чола зганяє хмари,
 Стирає слід, що врили горя дії.

1886.

Брату Б. К-ву.

Лиш вічної борби, а не спокою
 Бажаєш ти?

О, так! Іди дорогою тяжкою!
 Борись, бори!

Стань в першому ряді, там де рішає
 Душ світлих бій,
 Там, де ідей побіда довершаєсь,
 Безстрашно стій!

Злучися з тими, що братам бажають
 Всіх земних втіх,
 Житя і рівности, що здобувають
 Добро для всіх.

Лучись з громадкою, що топче сміло
Нові стежки,
Що правдою жиє і вводить в діло
Святі думки !

Що поборолла низькії бажаня,
Погане все,
В імя свободи, рівности, збратаия
Прапор несе.

Его не кине, доки аж з корінєм
Не вирве зла,
І всіх побачить вольних, під промінєм
Любви й добра.

Я не жалюсь.

I.

не жалюсь, що горе все стрічаю ;
Я в горю взнала людских сліз ціну.
Я не жалюсь, що жизнь братів сумну,
Бестер злу долю з досвіду вже знаю.

Злукаючи по світі, я стрічаю
Мій люд нещасний, без кута, без сну,

Голодний, в сіль опутаний міцну,
В роботі поневольній, в тьмі без краю.

Як чую весь той біль, все те риданє,
Свій біль зрівнаю з загалу судьбов, —
То чим моя журба, моє скитанє?

Краплина в морі, в тім житя безладі!
Лиш в серці моїм забурхає кров
Протестом против кривд усіх в досаді.

II.

О, не жалюсь я! Я з терпіня, болю,
Хосен новий, нових добуду сил!
Вони мені, чим вітер для вітрил,
Чим жар, що в сталь тверду гартує волю.

Проходячи крізь біль, журбу, недолю,
Стресаю звільна самолюбства шил,
І з ширшим розмахом духових крил
Всіх обіймаю, що терплять неволю.

О, так! Печаль мя з тими спосестрила,
Що в ланцюгах, що зносять горя гнет.
На те терплю я, щоб сю чернь любила,

За ню боролась, в бідноті живучу,
 Йій голосила світлих мислей лет,
 В єї побіду вірила блискучу.

На чужині.

Ох, аж в чужій, далекій сторононьці
 Впинилась я!
 Як цвіт зірваний вяне гнеть на сонці, —
 Звяну-ж сама?...
 Чи так як пташка без кубла омлю,
 Без бистрих крил?
 Бо жить без них не хочу я, не вмію,
 Не маю сил!
 Згадаю щирих... Та-ж з братьми-борцями
 Зжилась душа, —
 І в около себе з гнівними слезами
 Погляну я.
 Та ні! Й ту людської нужди картина.
 Стелесь мені!
 І ту біднота, голод... сиротина
 Гне ся в ярмі.
 То-ж не журюсь собою! Горем бити
 Знайду рідню,

Остом порослу, пітьмою повиту
 Тверду рілю,
 Де під зерно пора-б орати ниву...
 Ту здаєть ся труд!
 А чей колосє вже збере щасливо
 Колись сей люд.
 Згадки важкії прожену, пливучі
 Сльози отру,
 Док жар в душі і руки є робучі, —
 Діло знайду.
 Незрячих, вбогих, кривджених доволі
 Двига' земля —
 Куди звернусь в широкий світ недолі —
 Моя рідня.
 13 лютого 1886.

ЗА МНОГО!

I.

Коли їх бачу, лехких, мов з піні,
 Як у житю лиш ловлять чав вражіня,
 Окрім нудьги не знають більш терпіня,
 Любови ситі, ситі втіх вони —

Коли їх бачу в сьязєві весни,
 У шовках, в блеску жемчугів проміня,

І як вино їм додає вітхніня,
А їх жите плине, мов дивні сні, —

Як поверх западні жита гуляють,
Мов той метелик в блесках золотих,
Як делікатно очи закривають

На вид розвалин, бур і хмар тяжких, —
Коли їх бачу, — думи налітають :
За много скарбів має світ для них !

II.

Коли їх бачу, як живуть в журбі —
За гріш' дрібний в ярмо себе впрягають,
Як одні одним працю видирають,
Щоб з голоду не вмерти в боротьбі —

Як труд свій в кождїй продають добі,
Чим, де, як завтра жити ? днесь не знають,
Як рідного кубла, кутка не мають,
Де б мож по труді віддихнуть собі —

І бачу, як дівча в безпутя йде,
Як сорому клеймом клеймлять дитя,
В лахмітю мати безталанна мре —

То з болю й жалю задрожить душа,
 І перед суд людства жалобу шле:
 За много сліз, журби! За много зла!

III.

І дума ся, мов рана, грудь болить:
 За много щастя і нужді за много!
 За много тїни й блиску світляного!
 Сміху за много й сліз в округ тремтить.

Семú за много цвітів жизнь маїть,
 Тернів за много коле грудь тамтого;
 Любви й вражди, і доброго і злого,
 Красок і хмар — за много має світ.

За много шовку, парчі й скарбів сьєє,
 За много носить наготи земля,
 І розділ той страшний чим раз ширшає.

Куди ж нас рве, несе течія та?
 Знести „за много“, що нас розділяє,
 О людскости, чи ж се не ціль твоя?!

Д О С И Т Ь.

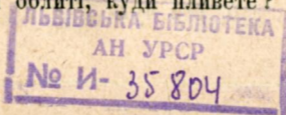
Досить, мій Отче, о досить недолі!
 Хоч промінь щастя дай!

Мій дух, заклятий в темному околі,
 Звертаєсь в суму край.
 Жура-гадюка впилає в груди глибоко,
 Задавлює зовсім;
 Немова Ніоба в небо взношу око,
 Німію в жалю тім.
 З душі томленої, як стон могильний,
 Незвучний спів плине,
 Такий безрадісний, такий безсильний, —
 Чи-ж він мій люд здвигне?
 О, не для мене дай мені тепленький
 Промінчик з висоти, —
 Щоб я лиш вмiла виспівать яснецький
 Блеск волі, красоти.
 Щоби я в пісні змалювать зумiла
 Сестрам грядущий рай,
 Надії усміхом братів кріпила
 Промінчик щастя дай!

Хмари - мисли.

I.

О хмарки, о ранні на небі весни
 Промінем обліті, куди пливете?

Так змінні ви в леті, так повні краси!
Вітрець вас легенький з собою несе!

О мисли літ ранніх, думки молодії,
І ваш шлях безцільний, мов хмар тих весно,
І небо мрій ваших красить блиск надії,
І кожда вас хвиля уносить з собою.

* * *

О хмари багряні, о хмари грізні,
Кудиж то в днях літа так в чваль спішите?
Вам блискавки жаром горять на чолі,
А грім вашу грудь розбиває і рве.

О мисли, що збулись мрій юних, мрій лехких,
Жите в наготі вже зуздріли грізній,
Мов хмари бурливі до цілей далеких
Ви рветесь все висше на труди, на бій,

* * *

О хмари в днях осени, хмари тяжкі,
Ви низом ліниво без сил повзете,
Вас сонце не гріє, дрожачі, слізні
Ви тінь мов опону на світ кладете.

О мисли старечі примлілі, без грому,
Без гніву на зло, без чутя для краси!

Дайте вас не надить, на раді нікому
 Над світом мов плачка схиляється ви.
 Селець 1888.

II.

Ізгин на звід неба зникаєсь, щезає
 Хмарка світляна, знов хмара грізна;
 Мглою розвієсь, ся громом заграє,
 Оч почин, дорога і суть їх одна.

О мисли, чом роєм мене ви обсіли,
 Чом душу рвете ви, кровавите груди?
 Чи в многих борців ви умах не кішили?
 Чи ж інша як хмар тих кріз душі вам путь?

Деж сила, що людям нові дасть вражіння,
 Мов слово Мойсея з скель воду веде?
 Що визве криницю живого вітхніня?
 Чи всеж одним шляхом хід мислей піде?
 1890.

III.

З ярів непривітних, з доли, піль цвітучих
 З вод тихих мгла ніжна, прозора встає,
 Мчесь в гору на леготу крилах могучих,
 Незамітно в хмару збиваєсь, росте.

О хмаро, хоч в низ не сплинеш ти росою,
 Хоч грім з твого лона землі не загра,
 І щезнеш, як встала, розвіявшись мглою,
 Невжеж так безслідно пропадеш уся?

О мисле, як хмара з мгли лехкої вита,
 Що вихром, не скована в слово, пливеш, —
 Чи згинеш безслідно ти, безвістю вкрита,
 Чи в других умах ще колись оживеш?

IV.

По синьому небі, бач, хмари пливуть
 Так лехкі, так білі, мов перші сніги —
 Йіх почин однакий, однакова й путь,
 Лиш вид свій постійно мінняють вони.

Ту лебідь, там квітка, ту замок-твердиня,
 А вітер повіяв і все враз щеза,
 І з хмар укладаєсь знов інша тканина,
 Здаєсь-так подібна, а всеж не така.

О мисли, ви щезли, сли в зродження хвили
 В слова я на віки вас не заклану, —
 Хоч в змінах ви руху ще в ум би приплили,
 Всеж першого виду я вам не знайду.

ГНОВИТЕЛЯМ.

Ви мислите, що хід судьби рукою
 Зупините,
 Що духа вільного в єго розвою
 Обмежите?
 Вгасить поперед з синього склепіння
 Громади зір
 І зупиніт паляюче проміння,
 Що лєсь в простір!
 Зломіть ту міць, що цвіти розвиває
 У теплу яр.
 З студіть огонь, котрим нутро землі палає
 Вулканів жар
 Згасить! Но іскор, що кидає теній
 В уми людства,
 Що сонцем сяють в житні тії злиденній,
 Вгасить дарма!
 Но силу духа, що в імя любови
 Й братерства всіх
 Змагаєсь, хто в нерозривні окупи
 Вкувати зміг?
 Хто совість нашу на братів терпіння
 Зглушить? Бурним
 Розлитим хвилям світлого стремління
 Хто знайде стрим?

Чи ви, раби, облудні фарисеї,
 В котрих погас
 Огонь чутя, любови для ідеї
 Для блага мас?
 Ви пережиті, ви мертві в застою
 Йдіть до могил!
 Не здержать вам могучих, з злом до бою
 Розвитих крил.
 Дармий ваш опір! поступ ломить, тисне
 Й зітре ваш слід, —
 І мов з за хмар ще тим яснійше блисне
 Рожевий світ.
 Львів 1885.

Холодним.

На скорб і голод мас тих, що на дні,
 Ви маєте лиш слово спожаліня —
 Так зимовеє сонце лє проміня
 Холодні, хоч блискуче-золоті.

Чи ж в черни, що живе в гнилім багні,
 Пробудять голос щирого сумліня,
 Пробудять запал до добра, вітхніня
 До правди і любви — слова пусті?

На щож ся проповідь, поетів мрії,
Труд геніїв із блеском всім своїм,
Сли скорбних ні ситить земля, ні гріє?

На щож, мислителю, твоя наука,
Сли в поступовім світі тім новім
Скрізь смерть голодна, горе і розпука?

II.

Ви серце люду серцями візьміть,
Здобудьте силою любви й вітхніня,
Рілю тверду, запеклу, мов з кременя,
Змяхчіть під ніжний милосердя цвіт.

Змяхчіть, щоб рівности зростила плід,
Відбила правду, мов вода проміня,
Тремтіла співчутєм на скорб, терніня,
Мов арфа, що і з леготом тремтить.

Ті серця арфою... Люби рука
Йїх до майстерної достроїть гри, —
Під пальцями твердими рвесь струна.

Ті серця арфою! Лишень йїх ви
Дострійте до життя — й поллесь чудна
Мелодія свободи і любви.

Д и т и н і .

Ой не на тихий сон тобі співаю,
 Ой не на сон дитя!
 Я співом буджу і на труд скріпляю,
 Зву до свідомого життя.

Ні, не на сон! Сон тихий там в могилі!
 Я співом тя в життя веду.
 Житє у всій єго красі і силі,
 Любов і щастє в спів вилету.

Коли тя близько маю ту при собі,
 Най будить думи піснь моя,
 Най дасть міць духа, най підносить в тобі
 Чутя горячі з серця дна.

Бо в світі холод, шлях твердий побачиш,
 Де бурі й громи бють.
 О, ближше, ближше до грудей любячих,
 Заким обвіє душу лють.

Поки-сь при мні, най пісня лє вітхніє,
 Най розпалить любов,
 Щоб став ти поміж сильне поколіє,
 Що Руси дать зуміє труд і кров.
 Солець 1888.

Дрібниці.

I.

Я вийшла в сад на привитанє дня.
Ще спала челядь. Над ставком лугами
Сірява мгла стелилась клубочками...
Та блисло сонце, встала з сну земля.

Піднявсь докола розгомін життя:
Он бузько бродить важно між квітками,
Там соловії лящить під бзу кущами —
І я вітхніня силу віднайшла.

„Маєва пісня“ з дна душі знімалась,
Росла, й ось-ось вже в звучний ритм вливалась,
Коли враз чую: „Папу дайте, ненько!“

Юрко і Дора кличуть. Піснь злетіла...
Мое я щастє до грудей тулила.
„Дам, сину мій! Дам донечко серденько!“

II.

Чудовий вечір. Літо. Жар стихав.
Я при вікні відчиненому сіла,
Хозяйські діла нині всі скінчила,
І муж пішов і ждатись не казав.

Богату землю звільна змрік вкривав.
 Десь обжинкова пісня ще звеніла,
 І лина запах медовий ширила —
 І дух в тих чарах млів і поринав.

І в серці знов збудились пориваня,
 Заворушилися важкі питання,
 Почулись творчі болі і роскоші...

„А де ви, пані? Шмуть прийшов по гроші!“
 Дівча зове мя. — Мов орел горлиці,
 Так убивають думи ті дрібниці.

Солець 1890.

В БЕСКИДАХ.

І знов я між вами, ви бори тінисті,
 І знов я над вами, ви води сріблесті!
 Спочину під неба тим склепом без краю
 І груди в просторі безмежнім скунаю.
 Ялиць шум високих тужний, сумовитий
 Зове мене в рай мій колишній, прожитий...
 І мрії з днів красших кружать мов у снах,
 Рожеві, прозорі, мов мгла в низинах.
 Ось промінь прошиб їй, крізь віти дрожить,
 У росах ломаєсь, брилянтом горить —

Розвіяв ся сон! Я зірвуся, йду в даль,
 На висші верхи, мене страх не проймає.
 Зо мною йде вітер і пісню співає
 Тужну, сумовиту і вічну, мов жаль.

II.

До вас я, о гори Бескиди вертаю,
 Пташиною лину до тебе, мій раю!
 Ту в борах і зворах щось лекше житє; —
 Аж ту я забуду жаль, горе своє.
 Ту гомін, плач світа не дійде мене,
 О зlobі, недолі ту лекше забути;
 Під шуму тих борів тужливій нути
 Серденько вколишесь, хоч хвилю спічне.

Схід сонця в Бескидах.

I.

Ох, с трудом стала я на висоті!
 Тиша довкола залягла глибока,
 Часом лиш рваний хвилею потока
 Злім скелі грохне й зникне десь на дні.

Стою — світ гине десь там в глибині,
 Сліду людей глядить надармо око,

Мов море мрака розлилась широко
І вкрила світа блиски золоті.

Стою, здаєсь, віки — гляджу до сходу,
Жду сонця, що несе огонь життя,
Тепло і світло, радість і свободу.

Ось перший проблеск мигнув з висоти —
Се розвіту віщун: гнеть зоря дня
Розбудить світ зі сну і мертвоти.

II.

В промію тім перлиться мгла слізми,
Тремтить, встає, кладєсь на бір ялици,
Летить знов висше, висше в полонини,
До хмар злітає лехкими крильми.

І рай відкрила чудний на землі,
Богатий в цвіти, ясних вод тканини,
Світляні взгіря, доли, стромовини,
В смарагди трав і срібний блеск роси.

Як перший поцілуй жаркі промія
Сходяче сонце шле землі в привіт....
Забилось серце силою вражія.

Дух ширшає, дροжить наскрізь пронятій.
 О, над величний в ранці сонця схід
 Щож красшого день дальший зможе дати?
 Микулинці 1885.

Вечір у горах.

Гір склони уснули в мгли мяхкім обвою,
 І пташка вертає спочить до кубла,
 Притихли долини облиті росюю, —
 Лиш, думо, не втихла жадоба твоя.

Вже й легіт, пустивши лист вялий, конає,
 В замовклій діброві дрімають куці,
 І квітка остання головку схиляє —
 Прийдеж, думо, хвиля спокою й тобі.

І хмарка над горами спати кладєся,
 Роскішний спокій нєє природа ціла...
 Лиш дума невпинна в даль рвєся і рвєся!
 О думо, чиж вічна вандрівка твоя?
 1888.

Повінь Прута.

Ті хвилі ревучі, ті хвилі мутні,
 Що грізно з русла виступають,

Здвойіти могли би цвіт-плоди землі,
Як нині все рвуть, заливають.

Ті хвилі, ті темні, що людом їх звуть,
Вони можуть також кіпоти, залити:
В грудях у їх страсти бурливі ревуть,
Ум в сумерки темні повитий,

О, дайте гін хвилям! Най світло поллєсь,
Най сонце в пуτρο їх загляне,
А сила, що нищить, зїдаєся днесь,
Порукою волі і щастя вам стане.

Над Прутом.

Я радо так піду на смерть з тобою,
Як йти в жите с тобов не можу враз.
Ворожа сила розлучає нас —
На дні тих хвиль ми злучимось з собою.

Надармо, друже, борюсь я з судьбою,
Надармо світом блуджу довгий час, —
Хоч як бажаю — жар любви не вгас
І стать твоя усюди, все зі мною.

І чиж не ліпше, сизай, враз с тобов

Лік-забутє з холодних хвиль тих шити?
Жах смерти не морозить в мене кров!

Чи ж я не мушу в серці все носити
Річ тяжшу смерти: зражену любов?
Бо люблю тя і в вік буду любити.

1885.

С Е Р Ц Е.

Мов в казці щастя дивні картини
Малюєш, серце, у глибині,
Мріями срібні тчеш ти тканини
І сниш о завтраї сні золоті.

А к дійстність зима твердов рукою
З мене картини, сні розібе,
А ти лишившись з жалем, журбою
Тверезо глянеш в світ і житє...

Та ледво втихне біль розчаровань
Доля зрадлива тобі всміхнесь,
Ти знов вертаєш до своїх сновань,
І, непоправне, мрій тканє тчеш!...

З народних мотивів.

I.

Стоїть верба над водою,
 В воду схилилася;
 Чи мій милий такий гарний,
 Чи я вдивилася?
 Стоїть явір над водою,
 Явір зелененький;
 Чи мій легінь усім такий
 Як міні миленький?

II.

Кажуть люде: я моторна —
 Сліб се правда була!
 Та колиж бо туга чорна
 Серце обгорнула.
 Та колиж бо мою душу
 Смутки так сповили,
 Як ті білі мраки зимні,
 Що луки покрили.

Кажуть люде: я моторна —
 Сліб се й правда була!...
 Щож, коли бо туга чорна
 Серце обгорнула.

Бо мій легінь, мій прекрасний
Про мене не дбає,
Вражий син міні невірний,
Білявку кохає.

Літа мої молоденькі,
По чім вас згадаю?
Ой чомуж я, чому, ненько,
Доленьки не знаю?
Чи втопилась, чи згубилась,
Чи вже не судилась?
Чи забрали чужі люде?
Хай їм лихо буде!

III.

Бодай тебе, мій легіню,
Крутило, ломило,
Ой що нам ся так не стало,
Як ся говорило.
Миж божились, присягались
Вірненько любити,
Мов ті сизі голубята
Вік в двійзі прожити.
Ой ще цвітом раз не вкрилась
Грядка барвіночку,

Ти вже ведеш під віночок
Богацькую дочку.

IV.

Ой як я ся віддавала,
Долю-м проклинала:
Ой співанки, співаночки,
Лучше-б вас не знала!
Ой співанки, співаночки,
Деж я вас подію?
Хіба піду у Стороню,
Там я вас посию.
А як міні добре буде,
Я вас позбираю,
А як з мужем лихо буде.
Я вас полишаю.

V.

Упав сніжок на обліжок,
Цвіти похилились;
Чогось в наших дівчаточок
Личка помарніли.
Ой не тому дівки марні,
Що малі мясниці, —

Вони тому помарніли,
Що не молодиці.

VI.

Співав соловейко, конвалійка цвила,
Як в моє серденько туга загостила.
Замок соловейко і квітка склонилась,
Лиш туга у серці доси не втишилась.

VII.

Даєш міні, любко мила,
В забудь бавати,
Щоб тебе в чужій чужині
Часто споминати.
По щож зіля? Таж без него
Тямлю тя, миленька,
Чи на світі сонце сьєє,
Чи нічка темненька.
Все і всюди є зі мною
Твої ясні очі:
В день вони мні сонцем ясним,
Зірньою в ночі.
Не давай же, любко мила,
Баватів ні рути,

Радше зіля дай такого,
Щоб тебе забути!

VIII.

На нещасне закоханє
Я не нарікаю,
Хоч ти знаєш, мій легіню,
Як щиро кохаю.
Не жаль, щом тебе пізнала,
Щом тя полюбила,
Хоч без тебе буду, сизий,
Терпіла, тужила.
Слиб нам чудом нечуваним
Літа вернулися,
Ти гадаєш, я-б бажала,
Щоб ми не зналися,
А пізнавшись, мій соколе,
Не покохалися?
Ой не хочу я забути
Любви нещасної,
Ні єі не відкажуся
Для красної долі.

Б. 1886.

ФРАГМЕНТИ.

I.

Мні жаль тих цвітів, що в ночі мовчання
Лице звертають до світляних зір,
Щоб розказать про спеку, про страждання,
Біль виплакать росою... Сестро, вір :
Не стануть зорі слухать наріканя,
Ні їх потішить ледовий простір.
Квіток зітханє згине в тім просторі,
Як гинуть людські сльози в світа морі.

II.

Любви своєї я не проміняю
За славу й скарби світа всі.
Вона й зимою, як в зеленім маю,
Міні квітки пахучі носить з гаю,
Проміні з неба сипле золоті.

III.

Бажаєш слави, жий мов лебідь в самоті,
І одинцем немов беркут літай ;
Но сли тя щастя надить земний рай,
Мов голуб жий з дружиною в любові.

IV.

Хоробрі з хоробрих походять: —
 Сю правду найдеш між звірями:
 Таж соколів сови не водять,
 Діди левів також були львами,

V.

Житє крім тернів має й квіти, козаче,
 Колиб ти що дня лише свіжії рвав!
 Колиб забував ти вчорашні невдачі,
 А завтрови завтрішні журби лишав.

VI.

Ти журбі о хліб насущний
 Гнутись не давай,
 І грудьми удари долі
 Гордо відбивай.

Лихо, що тепер грізним так
 Видаєсь тобі --
 Щезне — й будеш дивуватись
 Сам своїй журбі.

VII.

Поглянь, чи зазначив рубець на морі,
 Де з небом зеркало води зливаєсь?

Ой, чи ти знаєш, у якому горі
Не плачуть очи — серце умліває?

Поглянь, що зір на небі розгоріло —
Чи знаєш, з них котра вже не розтліє?
Чи знаєш біль, що душу жре і тіло,
Грудь молоду лишає без надії?

VIII.

З житєм всілякі болі нерозлучні,
І кожного свій терн в п'яту вража.
Та всеж найгірш тому, в кого у грудях
Чутливе серце й віщая душа.

Солець 24/IX 1889.

